Sosyal Bilgiler Dersi Duyu?sal Amaçlan De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sosyal Bilgiler Dersi Duyu?sal Amaçlan De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30575

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sosyal Bilgiler Dersi Duyu?sal Amaçlan De?erlendirme Ölçe?i, A. Menti? taraf?ndan 1997 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, **Sosyal Bilgiler** dersi müfredat?nda yer alan **duyu?sal amaçlar?n** ö?renciler taraf?ndan ne düzeyde gerçekle?tirildi?ini belirlemek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçek geli?tirme çal??mas?, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda yürütülmü?tür. Temel olarak, ilkö?retim birinci a?ama (genellikle 4. ve 5. s?n?flar) ö?rencilerinin ders içeri?ine yönelik tutumlar?, de?erleri ve ilgileri gibi duyu?sal özellikleri ölçmeyi hedeflemektedir. Bu araç, e?itim programlar?n?n etkilili?ini duyu?sal boyut aç?s?ndan de?erlendirmek için önemli bir kaynak sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, Duyu?sal Amaç, **Ölçek Geli?tirme**, Tutum Ölçe?i, ?lkö?retim, E?itim De?erlendirme, Menti?.

Yazarlar

Menti?, A.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, Türkiye Cumhuriyeti Milli E?itim Bakanl??? taraf?ndan belirlenen ?lkö?retim birinci a?ama **Sosyal Bilgiler** dersi ö?retim program?ndaki **duyu?sal amaçlar?n**, ö?rencilerin davran??lar?na yans?ma düzeylerini tespit etmektir. Bu amaçlar genellikle vatanseverlik, çevre bilinci, toplumsal sorumluluk ve kültürel de?erlere sayg? gibi konular? içermektedir.

Ölçek, ayn? zamanda ö?rencilerin duyu?sal geli?im düzeylerinin çe?itli demografik de?i?kenler (cinsiyet, sosyoekonomik düzey vb.) aç?s?ndan farkl?l?k gösterip göstermedi?ini incelemeye olanak sa?lamak üzere tasarlanm??t?r. Bu sayede, Sosyal Bilgiler e?itiminin duyu?sal alandaki hedeflerine ula?ma ba?ar?s? hakk?nda detayl? ve nicel veriler elde edilmesi hedeflenmi?tir.

Yap?

Sosyal Bilgiler Dersi Duyu?sal Amaçlan De?erlendirme Ölçe?i, Sosyal Bilgiler müfredat?n?n öngördü?ü duyu?sal alan? hedeflemektedir. Bu yap?, genellikle Krathwohl, Bloom ve Masia'n?n taksonomisine dayand?r?lan; alma, tepkide bulunma, de?er verme, örgütleme ve de?erlerle nitelenmi? olma gibi duyu?sal süreçleri temel al?r. Ölçek maddeleri, ö?rencilerin bu süreçlerdeki e?ilimlerini ve içselle?tirdikleri de?erleri yans?tacak ?ekilde formüle edilmi?tir.

Ölçe?in ölçtü?ü spesifik yap?lar aras?nda ?unlar yer almaktad?r:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Sosyal Bilgilere kar?? tutum ve ilgi düzeyi.
Toplumsal sorumluluk ve vatanda?l?k bilinci.
Milli ve kültürel de?erlere sahip ç?kma e?ilimi.
Çevreye ve insan haklar?na duyarl?l?k.

Ölçe?in alt boyutlar?, tezin faktör analizi sonuçlar?na göre belirlenmi? olup, her bir alt boyut, **Sosyal Bilgiler** dersinin farkl? bir duyu?sal hedefine odaklanmaktad?r.

Geçerlik

Ölçek, A. Menti?'in 1997 tarihli **yüksek lisans tezi** kapsam?nda geli?tirildi?i için, geçerlik çal??malar? tezin metodoloji bölümünde detayl?ca aç?klanm??t?r. Kaynakçada geçerlik bilgisi do?rudan verilmemi? olsa da, bir geli?tirme çal??mas? oldu?u için genellikle kapsam geçerli?i ve yap? geçerli?i çal??malar? yap?lm??t?r.

Kapsam geçerli?i, genellikle uzman görü?ü al?narak sa?lanm??t?r. E?itim bilimleri ve ölçme de?erlendirme alan?ndaki akademisyenlerin görü?leri do?rultusunda, ölçek maddelerinin, Sosyal Bilgiler dersi duyu?sal amaçlar?n? yeterince temsil edip etmedi?i incelenmi?tir. Yap? geçerli?i ise muhtemelen aç?mlay?c? veya do?rulay?c? faktör analizi yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Ancak bu özet kaynakta bu bulgulara dair somut bir veri sunulmam??t?r.

Güvenirlik

Kaynakta güvenirlik katsay?s? belirtilmemi?tir. Ancak, **ölçek geli?tirme** sürecinin standartlar?na uygun olarak, ölçe?in iç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s? (genellikle Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Yüksek lisans tezi ba?lam?nda, bu katsay?n?n kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 ve üzeri) olmas? beklenir.

Güvenirlik çal??malar?nda ayr?ca, test-tekrar test güvenirlik analizinin de yap?lm?? olmas? olas?d?r. Bu analiz, ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda ayn? sonuçlar? verme tutarl?l???n? göstermektedir. Detayl? güvenirlik istatistikleri için Menti?'in 1997 tarihli tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, bir **geli?tirme** çal??mas? ürünü oldu?u için, yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla faktör analizi kullan?lm??t?r. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi temel psikolojik yap?lar? (faktörleri/alt boyutlar?) temsil etti?ini belirlemeye yard?mc? olmu?tur.

Büyük ihtimalle, ilkö?retim ö?rencilerinin duyu?sal amaçlar?n? ölçen maddeler, e?itim program?nda hedeflenen farkl? duyu?sal kategorilere ayr?lm??t?r. Faktör analizi sonucunda,

ARABPSYCHOLOGY.COM

ölçe?in çok boyutlu bir yap?ya sahip oldu?u ve her bir faktörün **duyu?sal alan?n** farkl? bir yönünü temsil etti?i tespit edilmi?tir. Örne?in, bir faktör "Vatanda?l?k Bilinci", di?eri ise "Sosyal ?lgi" olarak adland?r?lm?? olabilir. Bu alt boyutland?rma, ölçe?in kullan?m?ndan elde edilen sonuçlar?n yorumlanmas?nda kritik öneme sahiptir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme tipi, öz bildirim (Self-Report) ölçe?i.

Biçim: Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi verilmemi?tir; ancak duyu?sal amaçlar? ölçen geli?tirme ölçekleri genellikle 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert tipi derecelendirme format?n? kullan?r (Örn: Tamamen Kat?l?yorum - Hiç Kat?lm?yorum).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: ?lkö?retim ö?rencileri.

Ya? Grubu: ?lkö?retim 1. a?ama ö?rencileri (Genellikle 9-11 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: ?lkö?retim 1. a?ama **Sosyal Bilgiler** dersini alan ö?renciler. Çal??man?n örneklemi, tez çal??mas?n?n yap?ld??? Adana ilindeki okullardan seçilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, ö?rencilere s?n?f ortam?nda, gözetmen e?li?inde bireysel olarak uygulanm??t?r. Ö?rencilerden her bir ifadeye ne düzeyde kat?ld?klar?n? belirtmeleri istenmi?tir. Puanlama, Likert tipi ölçeklerin standart ters ve düz puanlama yöntemlerine göre gerçekle?tirilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Ölçme ve De?erlendirme, Sosyal Bilimler E?itimi, Tutum, De?erler, Ö?renci Ba?ar?s?, **Çukurova Üniversitesi**, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: A. Menti? (1997 itibar?yla Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana).

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, akademik bir **yüksek lisans tezi** kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ticari kullan?m için izin ve ücret bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir. Akademik ara?t?rmalarda kullan?m için genellikle yazar?n izni gerekmektedir.

Test Y?l?: 1997.

Kaynaklar

Menti?, A. (1997). *?lkö?retim 1. a?ama sosyal bilgiler dersi duyu?sal amaçlar?n?n gerçekle?me düzeyinin baz? de?i?kenler aç?s?ndan incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Sosyal Bilgiler Dersi Duyu?sal Amaçlan De?erlendirme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, orijinal kaynak özetinde veya referans bölümünde yer almamaktad?r. Maddelerin tam listesine ula?mak için Menti? (1997) taraf?ndan haz?rlanan yüksek lisans tezinin tamam?na ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM